

Говор првог потпредседника Владе Републике Србије и министра спољних послова на скупу „Свет у превирању и будућност Европе и Балкана на Институту друштвених наука:

„Господине директоре Башићу,
Господине Цветичанин,
Ваше екселенције,
Поштоване даме и господо,

Захваљујем на позиву и прилици да говорим на овом скупу поводом покретања Форума за стратешке студије Института друштвених наука. Несумњив је значај оваквих иницијатива чији је циљ да се разменом информација и ставова релевантних представника нашег друштва: државних институција, научних института, универзитета и високошколских установа, невладиних организација и стручних удружења, успостави плодотворан друштвени дијалог ради постизања што ширег консензуса о питањима значајним за дипломатију и међународне односе. У том смислу, покретање Форума за стратешке студије представља корак у добром правцу.

У данашњем свету, који се карактерише и као „умрежени свет“, уз традиционалне инструменте силе – војне снаге, индустријски, технолошки и привредни потенцијал и слично, све већу улогу играју информатика, интернет, роботика, нано технологија, вештачка интелигенција, биотехнологија и други феномени „четврте индустријске револуције“. Све ово ће битно утицати и на међународни положај држава или региона.

Свет, Европа и Балкан, налазе се данас пред различитим изазовима који су повезани са променама околности у којим живимо. Ради се о демографским, климатским, технолошким, безбедносним, друштвеним, економским и другим променама које утичу на положај држава, њихову снагу, утицај, међусобне везе, а самим тим и на карактер међународних односа. Становништво Африке, на пример, биће више него удвостручено до 2050. године са садашњих 1,2 милијарде на 2,5 милијарде (или 25% светског становништва), док ће европско становништво стагнирати или опасти на 7% светског становништва. Питања наталитета, миграција и азила, али и располагања ресурсима, представљају данас изузетно важне теме око којих се сукобљавају различити, често сасвим супротни политички погледи и покрети. Неретко се производе дубоке поделе у појединим друштвима и државама, као што је то рецимо у случају питања третмана

илегалних миграната у државама Европске уније.

О фрагментацији међународног система, слабљењу мултилатерализма и порасту конфронтације између три највеће светске силе било је речи и на управо одржаној Минхенској безбедносној конференцији. Сведоци смо успона мултиполарности, као и нових неизвесности и промена у националним политикама бројних држава, почевши од оне најснажније – САД, чија администрација данас води спољну политику која по многим параметрима знатно одступа од политике њених претходника. Питање улоге државе нације у међународном поретку, као и тема националног идентитета, поново се поставља, посебно у Европи, како то илуструје процес Бреگزита или резултати избора у бројним државама од Италије, преко Аустрије и Мађарске до Пољске или Шведске. Међународне кризе смењују једна другу - да поменемо оне на Блиском истоку, од Сирије до Јемена, оне у Азији, попут питања контроле нуклеарног наоружања у Северној Кореји, или најновију - у Венецуели. Замрзнути конфликти у источној Европи, Кавказу, Блиском истоку или индијском потконтиненту, само су неки од потенцијално опасних жаришта нових сукоба. „Парадокс напретка“, како је то насловила обавештајна агенција САД у једном од својих футуристичких извештаја, ће у наредним годинама узроковати нове напетости између држава које повећавају ризике сукоба. Да ли ће XXI век бити „век свих катастрофа“, како се то наговештава у анализама ЦИА, или ће ипак бити век мира, напретка и просперитета, зависиће од многих чинилаца, чему свој допринос треба да пружи и наша земља.

Даме и господо,

У новим условима и стално променљивим околностима, спољна политика Републике Србије је прилагођена потребама, интересима и циљевима наше земље. Република Србија настоји да води проактивну, јасно профилисану и осмишљену спољну политику која доприноси њеном бољем позиционирању на регионалном, европском и ширем међународном плану. Спољнополитички циљеви Србије подразумевају пре свега очување суверенитета и територијалног интегритета земље, наставак преговарачког процеса са ЕУ и остваривање пуноправног чланства у што ближе будућности, развој билатералних односа како са водећим међународним актерима, тако и са свим осталим државама у свету. Очување мира и стабилности у региону, добросуседски односи и војна неутралност, такође спадају у спољнополитичке принципе наше земље.

Залажемо се за међународне односе засноване на достигнућим цивилизацијским нормама и међународном праву. Србија има добре и стабилне односе са свим великим силама, док са већином земаља Африке, Азије, Латинске Америке и Кариба настоји да отвори пут широј политичкој и привредној сарадњи, у циљу превазилажења уске, „евроцентричне“ спољне политике, какву смо наследили. Србија континуирано пружа активан допринос светској безбедности и стабилности учешћем у војним и полицијским мултинационалним операцијама.

Стратешки циљ Србије остаје пуноправно чланство у Европској унији. Иако је Република Србија учинила велики напредак на путу ка чланству, питање проширења ЕУ у овом моменту, међутим, више зависи од саме Уније. Интерни проблеми и реформе у ЕУ ће показати колико је ова интеграција способна да се мења и у том контексту да прихвати

нове чланице. Однос према проширењу ће у првом реду бити показатељ виталности и одрживости саме ЕУ. Маргинализација политике проширења ЕУ и нејасноће око динамике процеса, као и укупне перспективе чланства земљама-кандидатима има велики негативан утицај и на кретања у региону Западног Балкана.

Наша земља се залаже за развој добросуседских односа и дијалог, као основно средство у решавању отворених питања међу суседима. Зато Србија активно учествује у раду регионалних иницијатива, чиме потврђује своју позицију проактивног учесника и инспиратора проширења и продубљивања регионалне сарадње. Србија је опредељена да у односима са суседима и земљама региона промовише «позитивну агенду» - оријентисану ка будућности. Настојимо да се у односима са свим земљама региона тежиште стави на развој економске и других видова сарадње.

Србија улаже изузетне напоре да се дође до компромисног, а тиме и одрживог, трајног решења за питање Косова и Метохије, а у интересу како Београда и Приштине, тако и српског и албанског народа, али и стабилности и просперитета у региону. Посвећени смо дијалогу са Приштином који се води уз посредовање ЕУ, као и спровођењу договореног из Бриселског споразума. Међутим, Приштина наставља да угрожава све што је уз помоћ ЕУ и других међународних чинилаца постигнуто на плану дијалога и економског повезивања. Користим и ову прилику да истакнем да је за наставак дијалога неопходно моментално укидање одлуке Приштине о увођењу тарифе од 100% на робу пореклом из централне Србије и БиХ. Ову одлуку су осудили и сви представници међународне заједнице. Такође, осуђујемо и друге негативне кораке који се готово свакодневно предузимају у Приштини, међу којима и одлуку о формирању тзв. Војске „Косова“, чији је циљ у суштини подизање напетости, блокада дијалога и процеса тражења решења, уз вођење рачуна о интересима обеју страна.

Даме и господо,

Свет - наше друштво, као и наша ближа и шира околина - мењају се, рекао бих муњевитом брзином. Правац и карактер тих промена није једноставно ни разумети ни објаснити. Шта нам доносе наредних десет, двадесет година нека су од питања која би требало да поставе и разматрају форуми као што је ваш. Морамо бити више него икада свесни заједничке судбине и заједничких изазова пред којима се налази цело човечанство, као и свака земља и њено становништво, појединачно. У овом задатку, улога вашег Форума може имати посебну важност.

Захваљујем на пажњи."